

Μαρτυρία Κώστα Θεοδώρου ή Dine Doneff.

...Όταν ήμουν στο χωριό, έπρεπε να πηγαίνω στο νηπιотροφείο. Τέτοιου είδους «ιδρύματα» είχαν φτιαχτεί από τα μέσα τις δεκαετίας του '60 και όπως έμαθα πριν κάποια χρόνια, υπήρξαν μόνο στα σλαβόφωνα χωριά... Το πρόγραμμά τους ήταν ολοήμερο και τα μεσημέρια έπρεπε να κοιμόμαστε. Ένα μεσημέρι λοιπόν, ξύπνησα, μάλλον από κάποιο όνειρο, και στην ταραχή μου άρχισα να αναζητώ μια λίγο μεγαλύτερη από μένα ξαδέρφη μου, που κοιμόταν στον διπλανό κοιτώνα, φωνάζοντας το όνομά της. Ακούγοντας το όνομα, μια από τις «δασκάλες» ήρθε βιαστικά κατά πάνω μου και άρχισε να με σφαιλιάρίζει απανωτά, φωνάζοντας υστερικά πως δεν υπάρχει καμιά Lijka και να μην ξανακούσει ποτέ αυτό το όνομα. Αν ήθελα την ξαδέρφη μου, έπρεπε να την αποκαλώ Ελευθερία. Εγώ που για πρώτη φορά άκουγα αυτό το όνομα, μέσα στη σαστιμάρα μου, νόμισα πως η Lijka έπαθε κάτι κακό και έκλαιγα με λυγμούς ως το βράδυ που γύρισα στο σπίτι...

Μετά από χρόνια, στο δημοτικό σχολείο της Σκύδρας πια, θυμάμαι που σαν μέρος του μαθήματος μας πήγαιναν υποχρεωτικά στο σινεμά, όπου βλέπαμε ταινίες με γενναίους μακεδονομάχους και βάρβαρους σλαβόφωνους κομιτατζήδες. Είδα την ταινία με τον Παύλο Μελά τρεις φορές και την ίδια εποχή, σε μια από τις σπάνιες επισκέψεις της γιογιάς μου από το χωριό, βρισκόμασταν στην αυλή και, καθώς δεν ήξερε ελληνικά, ζήτησε κάτι από τη μητέρα μου στη γλώσσα μας. Πετάχτηκα αυτομάτως και της έκλεισα το στόμα με την παλάμη μου, λέγοντας πως αν θέλει να μιλήσει θα πρέπει να μπούμε μέσα στο σπίτι για να μη μας ακούσουν οι γείτονες που ήταν Έλληνες... Αργότερα, στο στρατό, υπηρετήσα σε μονάδα ανεπιθύμητων και με μεταχειριστήκαν σαν εγκληματία. Παρόλα αυτά και ως το τέλος της δεκαετίας του '90 αποδεχόμουν αυτή τη συνθήκη και σιωπούσα ώσπου... η ζωή τα έφερε έτσι και ταξίδεψα πολύ για συναυλίες, και στα ταξίδια αυτά έτυχε και ανακάλυψα τα -χαμένα για πάνω από πέντε δεκαετίες - 2/3 της οικογένειας του πατέρα μου, ο οποίος είναι σλαβόφωνος κι αυτός, από το Ostrovo, τη σημερινή Άρνισσα. Διασκορπισμένοι σε μακρινές ηπείρους αλλά και σε γειτονικές χώρες, μου εξήγησαν τους λόγους της εξαφάνισής τους, αφηγούμενοι τις ιστορίες τους και τις προσπάθειες που κατέβαλαν για να επισκεφτούν τον τόπο τους, χωρίς να τους δοθεί ποτέ το δικαίωμα διότι δεν θεωρούνται «Έλληνες το γένος».

Υποσχέθηκα λοιπόν σε μια πολύ ηλικιωμένη θεία μου, που ήταν και διάσημη ζωγράφος, πως θα επιμεληθώ μια έκθεσή της στην Έδεσσα. Το 2001 όταν χρειάστηκε να κάνω τα χαρτιά της επίσκεψής της, βρέθηκα σε αστυνομικά γραφεία διευθυντών από όπου επανειλημμένα βγήκα σχεδόν με τις κλωτσιές... Μετά από πολύμηνη βαθιά κατάθλιψη και περισυλλογή, αποφάσισα να τηρήσω την υπόσχεσή μου, όχι βέβαια μιας έκθεσης αλλά τουλάχιστον μιας ολιγοήμερης επίσκεψης. Έτσι, κινώντας γη και ουρανό, αναγκάστηκα να πλαστογραφήσω ταξιδιωτικά έγγραφα εισόδου, με φανταχτερές σφραγίδες και υπογραφές και, (είναι η πρώτη φορά που το αναφέρω δημόσια) κατάφερα να ξεγελώ τις αρχές και να ικανοποιήσω την εφ' όρου ζωής επιθυμία της να επισκεφτεί το χωριό της, λίγους μόλις μήνες πριν πεθάνει. Αυτά το 2001, κι αν θέλεις και κάτι πρόσφατο, φτάνει μόνο να σου πω πως το 2010 και μόλις εκδόθηκε το Rousilno, άρχισα να έχω μεγάλα προβλήματα με την ασφάλεια (και όχι μόνο...), ώσπου σε μια από τις «επαφές» μαζί τους, οδηγήθηκα με τη βία στο τμήμα, όπου παρέμεινα ανακρινόμενος για ένα τετράωρο.

Αργότερα, το '11 και μετά τις περιπέτειες με τους ασφαλίτες, άρχισαν οι φανερές πλέον επισκέψεις «κλιμακίων εν υπηρεσία» της γνωστής οργάνωσης, με όλα τα σύνεργα: μπλουζάκια, φυλλάδια, ξυρισμένα κεφάλια και μπράτσα. Σε μια συναυλία μάλιστα, ο μισός ουλαμός κύκλωσε το θέατρο και ο άλλος μισός μπήκε στο φουαγιέ τρομοκρατώντας τους θεατές λίγο πριν μπουν στην αίθουσα. Αυτά τον Απρίλη, και έπειτα, όλο το επόμενο διάστημα, όποτε βρισκόμουν στους νομούς Πέλλας, Φλώρινας και Καστοριάς, τους είχα από πίσω μου. Πότε ασφαλίτες με πολιτικά, που άρχισα σιγά-σιγά να τους αναγνωρίζω, (μάλιστα κάποιοι έρχονταν και μου μιλούσαν δήθεν φιλικά) και πότε νεοναζί, σε εναλλαγές βάρδιας. Η κατάσταση ήταν ασφυκτική και αποφάσισα να ελαττώσω όσο γίνεται περισσότερο τις μουσικές μου δραστηριότητες, και κατόπιν επιπλήξεων που δέχτηκα ακόμη και από πανεπιστημιακούς εθνικιστικούς κύκλους, διέκοψα τις παραστάσεις που οργάνωνα στη Σαλονίκη, γιατί ένοιωθα την ευθύνη απέναντι στους συνεργάτες μου αλλά και προς όσους ανυποψίαστους θεατές έρχονταν στα θέατρα ή στα στέκια όπου εμφανιζόμουν.